

<https://agrupaciopresons.ccoo.cat/>

Agrupació de Personal Penitenciari de CCOO
**INFORME SOBRE LES AGRESSIONS
AL SISTEMA PENITENCIARI CATALÀ - 2021**

Març 2022

INFORME DE

**LES AGRESSIONS AL SISTEMA PENITENCIARI
CATALÀ 2021**

Índex

La situació actual del sistema penitenciari català	5
Les causes	6
Les agressions i autolesions a la població interna	9
Les agressions a treballadors i treballadores penitenciàries ..	11
Les solucions	17
Conclusió	22

LA SITUACIÓ ACTUAL DEL SISTEMA PENITENCIARI CATALÀ

La situació crucial que afronta actualment el sistema penitenciari català és el de la necessària reforma i canvi de les polítiques errònies i procediments fallits aplicats amb tossudesa durant els últims 6 anys que entre altres conseqüències ha produït un creixement desmesurat any rere any de les autolesions i de les agressions entre interns i als treballadors i treballadores penitenciàries catalanes.

A partir de 2017 les agressions de tota mena, d'interns entre si, d'interns a treballadors i d'autolesions, que s'havien mantingut remarcablement estables entre els anys 2012 i 2016, van créixer any rere any de manera contínua, arribant en 2021 gairebé a duplicar-se respecte a les hagudes en 2017. I en el cas de les autolesions, arribant a triplicar-se.

Les agressions d'interns a treballadors penitenciaris també van créixer imparablement entre 2016 i 2021, data de l'últim registre disponible, arribant a un 105% d'increment, passant de 313 incidents en 2016 a 643 en 2021.

L'arribada d'un nou equip al departament amb consciència de la situació i amb disposició a enfrontar-se a ella per mitjà d'un canvi de polítiques, s'ha traduït en un canvi indubtablement positiu en matèria de persones i de tarannà, però que encara s'ha de traduir en polítiques efectives i realistes que trenquin amb la inèrcia anterior.

La nova consellera Lourdes Ciuró va prendre possessió del seu càrrec al maig, la qual cosa va portar a una renovació de càrrecs del departament de Justícia que es va allargar fins a setembre o octubre i que ha retardat l'aplicació de mesures efectives que puguin trencar la inèrcia de les polítiques anteriors, especialment els efectes terriblement nocius en matèria d'agressions produïts per l'aplicació del protocol de mitjans de contenció introduït per la Circular 2/2021.

Les agressions durant l'any 2021 s'han disparat arribant a cotes mai vistes, superant novament les xifres dels anys anteriors.

Com demostren les xifres d'agressions sofertes pels treballadors i treballadores penitenciaris catalanes, elaborades per **CCOO, 1a Força Sindical de Catalunya**, durant l'any 2021 es va produir un increment desbocat i salvatge de les agressions a treballadors i treballadores, produint-se un punt d'inflexió a pitjor amb l'entrada en vigor l'1 de maig de 2021 del protocol introduït per la Circular 2/2021 que va introduir l'anterior administració.

LES CAUSES

Com vam dir **CCOO, 1a Força Sindical de Catalunya**, l'any passat al nostre informe sobre les agressions 2020-2021, la política penitenciària és com un tamboret de tres potes que s'ha de basar necessàriament a combinar de manera adequada els tres àmbits que el componen, el d'interior, el de rehabilitació i l'administratiu. Si s'afebleix un d'ells fins a acabar trencant-ho, la política penitenciària inevitablement s'acaba esfondrant estrepitosament.

Això és exactament el que està passant en el sistema penitenciari català des de 2017, tal com demostren els estudis elaborats per **CCOO** sobre la base de les xifres oficials de la mateixa administració, i és la situació que l'actual administració a càrrec del departament de Justícia ha de corregir.

La introducció d'equivocades i extremadament perilloses polítiques de devaluació i afebliment de tot el que tingué a veure amb el règim interior dels centres, amb efectes autènticament devastadors des de 2017 fins ara, tal com evidencien les gràfiques i les dades, va provocar la degradació en els centres penitenciaris catalans de totes les polítiques pròpies de l'àmbit d'interior i es va realitzar a través de diverses vies:

1. La depuració dels equips directius dels centres per mitjà de la progressiva eliminació del personal de l'àmbit d'interior i la seva substitució per personal procedent d'altres àmbits que estigués disposat a aplicar les polítiques de laxitud en matèria d'ordre i disciplina ordenades des de la secretària.
2. El control ferri de la subdirecció general de centres i gestió penitenciària, que és la unitat orgànica de la secretària que s'ocupa de tot el referent a l'àmbit d'interior, per a aplicar a través d'ella una política general completament aliena a l'experiència directa d'interior.
3. L'adopció de mesures d'ordre disciplinari, com va ser l'eliminació dels articles 10 i els primers graus llargs, passant tots a ser curts, i en general la imposició d'una política de sancions i de conservació de l'ordre extremadament laxa, que de cara a les estadístiques va reduir de manera falsa la conflictivitat per mitjà de la reducció artificial de sancions i del temps passat en règim tancat.

La culminació de tot aquest procés va ser l'aprovació del Protocol d'aplicació de mitjans de contenció en els centres penitenciaris de Catalunya introduït per l'anterior administració per mitjà de la Circular 2/2021, i que va entrar en vigor el maig de 2021 abans que la nova consellera i el seu equip poguessin prendre possessió.

Per a **CCOO**, és clar que la circular 2/2021, que introdueix el nou protocol d'aplicació de mesures de contenció, va ser publicada de manera prematura, i per descomptat sense haver-la consultat amb els treballadors, especialment Caps de Servei, CUEs i CUSIs, malgrat el seu indubtable calat.

Dona fe de les deficiències i mala formulació del protocol, que el dia 1 de juny, només un mes després de la seva entrada en vigor, la SMPRAV es va veure obligada a publicar 6 pàgines d'aclariments "sobre algunes qüestions", per a un protocol que té una extensió de 20 pàgines, exclòs índex i annexos documentals.

Aquestes "notes" en alguns casos suposaven una modificació del protocol introduït per la circular, la qual cosa generava dubtes seriosos sobre la correcció del procediment per a modificar el protocol, i en unes altres intenten corregir algun dels errors més flagrants, com per exemple l'oblit de les unitats psiquiàtriques de les infermeries dels centres de compliment, el protocol d'immobilització de les quals va quedar derogat per la circular, però no se'ls va incloure en el nou protocol introduït per la circular, quedant aquestes unitats en un llimb legal durant un mes.

CCOO vam demanar encaridament durant les reunions amb l'Administració que se suspengués l'aplicació de la circular, per reformular-la i pensar-la amb molta més cura, i vam realitzar una detallada exposició de motius:

- El protocol no feia cap referència a mesures de seguretat del personal.
- Menyspreava la nostra experiència d'anys. Ignorava la nostra capacitat per a adaptar-nos a la situació, el mitjà i les persones.
- Estava ple d'errors, omissions, dolents redactats i decisions extraordinàriament discutibles, problemàtiques i fins i tot nocives:
 - Establia una contenció verbal d'acord amb un protocol teòric fix, inflexible i d'obligat compliment, impossible d'aplicar en moltes situacions i que unes altres no sols no arregla la situació sinó que fins i tot l'agreuja encara més.
 - Introduïa l'abolició de l'escorcoll integral per als ingressos en aïllament provisional.
 - No tractava de manera adequada els problemes de seguretat física i sanitària del personal que generen les escopinades dels interns, facilitats enormement per la nova posició d'immobilització de decúbit supí.
 - No regulava com usar l'escut invertit de protecció, que es pot i que no es pot fer amb ell, ni en general hi ha un protocol establert per fer front a les escopinades.
 - Introduïa la cel·la encoixinada per a evitar les immobilitzacions, però no donava cap mena d'informació ni detallava res.

- Es produïa un augment salvatge de la càrrega burocràtica, com múltiples annexos a emplenar però, com sempre, amb el mateix personal escàs i sobrepassat, si no inexistent.

Els efectes de la Circular 2/2021 han estat autènticament devastadors, com demostren l'augment desbocat durant 2021 de les xifres d'agressions, augment que es va accentuar de manera molt clara a partir de l'aplicació del protocol introduït per la circular i que només podem definir com la causa principal del qual s'hagin disparat les agressions de tota mena i no sols als treballadors i treballadores penitenciàries catalanes durant l'any 2021.

Si alguna cosa és clar, és que una de les mesures essencials a prendre és la retirada de la Circular 2/2021 i la seva substitució urgent per una nova circular que corregeixi els errors introduïts per l'anterior.

Però també hi ha altres causes que no es poden oblidar ni menysprear com són:

- Els treballadors i treballadores penitenciàries no som agents d'autoritat, i això té un efecte demolidor a l'hora d'enfrontar-se a la problemàtica causada per la minoria d'interns que recorre sistemàticament a la violència per a resoldre els seus problemes amb altres interns i amb el sistema. Agredir a treballadors/és penitenciàries els surt molt barat.
- La falta de personal, crònica, que s'arrossega des de fa anys i que la pandèmia ha agreujat encara més, té un efecte devastador en la seguretat dels centres en disminuir el personal present en cada unitat, la qual cosa augmenta la sensació d'impunitat dels interns problemàtics i impedeix l'acció ràpida i eficaç, ja que es fa necessari esperar a l'arribada de més personal per a dur-la a terme.
- La falta de comandaments suficient per a cobrir totes les unitats i la seva provisionalitat (no hi ha un concurs de comandaments intermedis de nivell CUSI o CAF des de 2008) també afecta de manera decisiva a la seguretat en les unitats que manquen d'un comandament.
- La falta d'estabilitat a causa de l'absència de concursos de trasllats i la lentitud exasperant dels altres concursos i oposicions, genera una enorme quantitat de comissions de servei i un nombre elevadíssims d'interins/és, la regulació dels quals, o més aviat l'absència d'una regulació sistemàtica i igual per a tots, ha generat un caos de dimensions colossals, amb una borsa de treball, una subborsa i diverses llistes, totes i cadascuna d'elles ordenades d'acord criteris completament diferents.

LES AGRESSIONS I AUTOLESIONS A LA POBLACIÓ INTERNA

L'augment d'agressions sofert des de 2017 no ha estat un fenomen exclusiu dels treballadors i treballadores penitenciàries sinó que és general a tot el sistema. Les agressions les cometen una minoria d'interns molt reduïda i la sofrim no sols els treballadors/as penitenciàries sinó també, i això s'oblida molt sovint, els interns i internes catalans.

Cal recordar que en dades de setembre de 2021, només el 3,8% del total d'interns que passen anualment pel sistema penitenciari català se'ls va aplicar un article 10 o un primer grau, i que el percentatge d'interns presents en els centres que va estar en aquesta situació va ser de l'1,69% fins a setembre de 2021.

Com ja sabem, el règim tancat indicat a l'article 10 de la Llei orgànica General Penitenciària s'aplica als interns i internes qualificats de perillositat extrema o per a casos d'inadaptació als règims ordinari i obert, apreciats per causes objectives en resolució motivada, per la qual cosa el percentatge a dalt indicat significa que només una minoria molt reduïda de reclusos/a presenta aquests problemes greus d'adaptació al règim. La majoria de la resta d'interns i internes bàsicament són les seves víctimes, igual que ho som els treballadors i treballadores penitenciàries. Això és una dada molt important que gairebé sempre s'oblida o simplement es desconeix per part de gent que ignora la realitat del sistema penitenciari català, però sorprenentment si es consideren en situació de jutjar-ho.

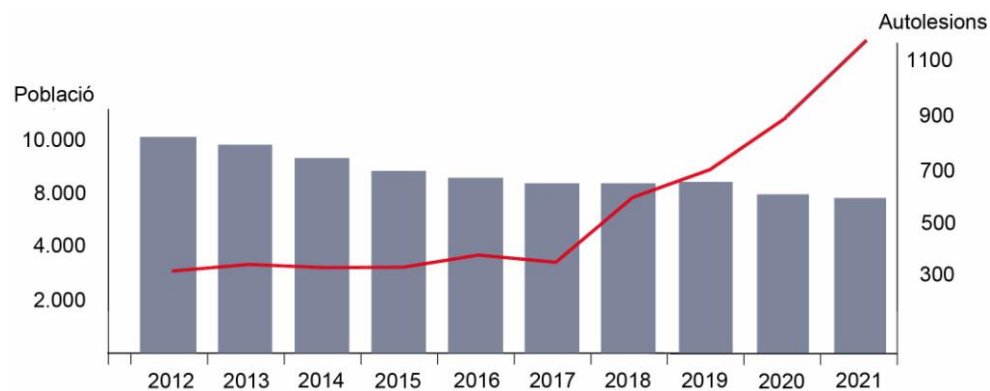
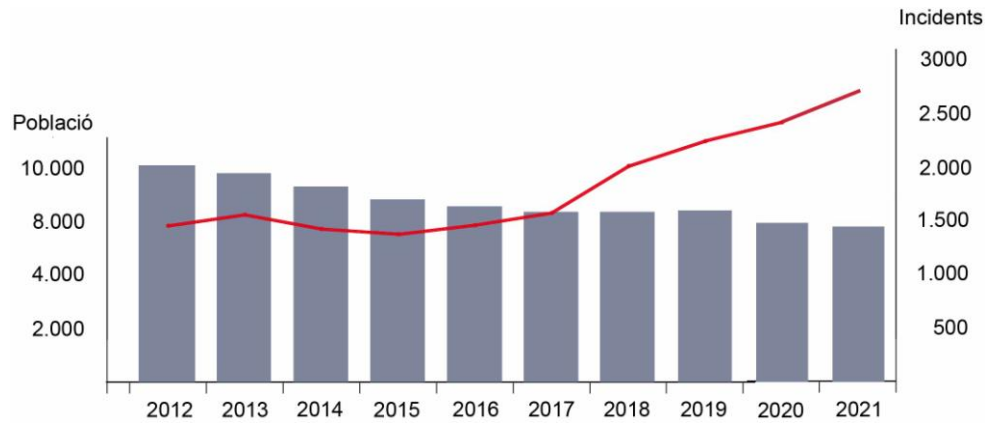
Per desgràcia durant 2021 res ha canviat. La situació va a pitjor de manera contínua convertint en urgent la presa de mesures per part de l'actual administració.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Incidents	1.448	1.559	1.416	1.375	1.466	1.572	2.021	2.267	2.416	2717*
Autolesions	308	327	318	320	365	337	582	686	884	1176*
Població interna	10.062	9.818	9.294	8.810	8.566	8.367	8.367	8.391	7.884	7746

Incidents: Agressions lleus i graus a funcionaris i interns, autolesions i evasions consumades

Autolesions: Agressions físiques que es produeixen els interns a si mateixos amb diferents intencionalitats

Població interna: Població interna a 31 de desembre de l'any corresponent

A pesar que el nombre d'interns i internes va descendir des de més de 10.000 en 2012 a menys de 7.800 l'any 2021, indicadors de violència institucional com són les agressions d'interns/es a treballadors/es i entre interns, així com les autolesions i suïcidis (que és una altra forma de violència exercida per l'intern/a, en aquest cas dirigida contra si mateix) han mostrat un creixement en fletxa des de 2017, que segueix avui dia i que ni tan sols la pandèmia va ser capaç de detenir el darrer any.

Si alguna cosa mostren les xifres és que el sistema penitenciari català té un problema de violència institucional que afecta a tot el sistema, i que, per tant, el sofreixen sense excepció i per igual totes les persones relacionades amb ell..

LES AGRESSIONS A TREBALLADORS I TREBALLADORES PENITENCIÀRIES

Com vam manifestar el darrer any, a més de la situació degradada causada per la violència creixent entre interns/es i contra si mateixos, la conseqüència més greu per als treballadors i treballadores penitenciaris són el número disparat i creixent de les agressions que cada any sofrim tots a les mans d'interns i internes. Des de 2016 el seu número ha augmentat de manera descontrolada, afavorit i agreujat per la laxitud de l'administració a l'hora d'enfrontar les conseqüències disciplinàries de les agressions, i per l'absoluta falta per part de l'anterior secretària de mesures penals i de l'anterior subdirecció general de centres, d'una política real encaminada no ja a reduir el seu número, sinó simplement per a detenir el seu continu creixement.

En 2016 es va crear un grup de treball a proposta exclusiva de **CCOO**, en el si de la qual l'administració ha donat coneixement als sindicats representatius de les dades de les agressions, temptatives i lesions sofertes pels treballadors i treballadores penitenciaris. No obstant això l'administració sempre s'ha negat a negociar mesures efectives per a tallar-les o fins i tot reduir-les, i va aplicar unilateralment uns criteris de classificació de les agressions, temptatives i lesions amb la qual **CCOO no hem estat mai d'acord**, com ja vam fer constar en l'acta de la primera reunió del grup i hem repetit diverses vegades.

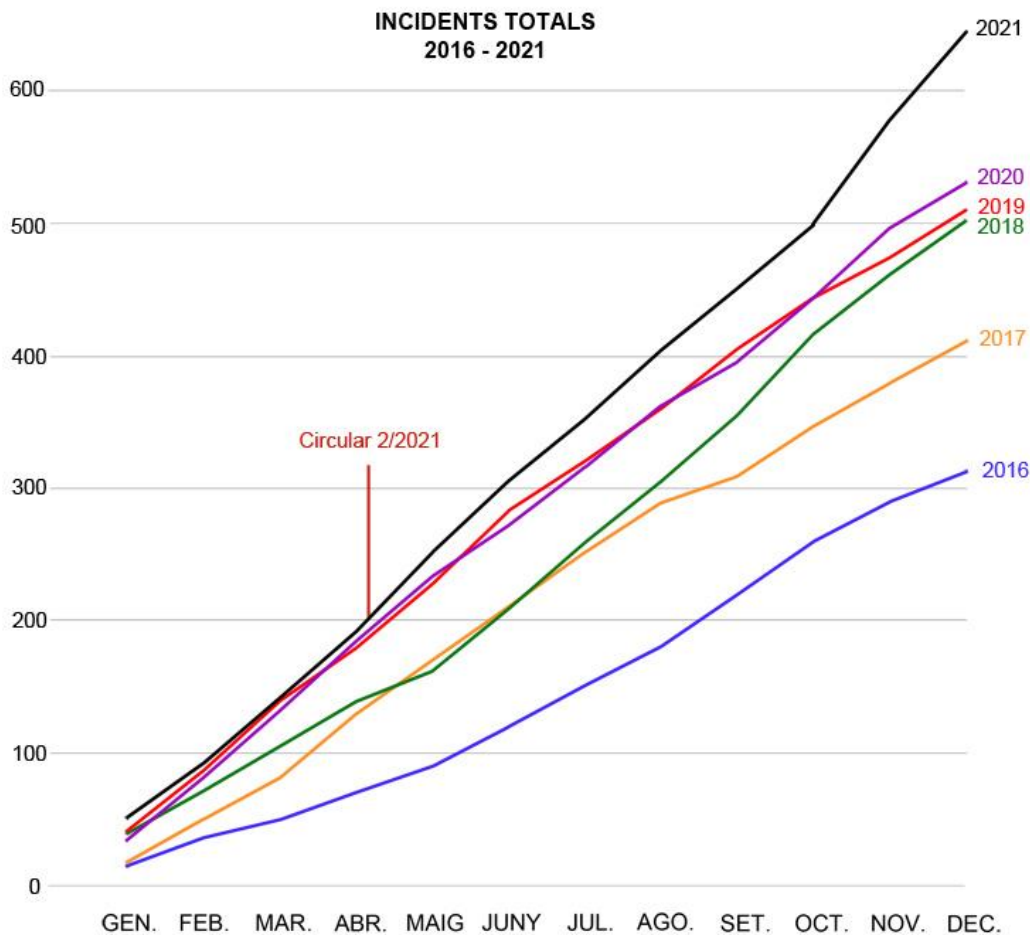
Les dades recopilades en aquest grup de treball es resumeixen de manera organitzada en el quadre marc de les agressions sofertes pels treballadors durant l'any 2021 elaborat per **CCOO** i que es comparen als resultats globals obtinguts de 2017 a 2020. Es pot accedir als informes al següents enllaços:

[Informe sobre agressions 2017 efectuat per CCOO l'any 2018](#)

[Informe sobre agressions 2018 efectuat per CCOO l'any 2019](#)

[Informe sobre agressions 2019 - 2020 efectuat per CCOO l'any 2021](#)

D'acord amb les dades obtingudes s'observen les següents conclusions:

- Durant els anys 2016, 2017 i 2018 es va produir un creixement accelerat en matèria d'incidents. Amb un augment del 31,31% entre 2016 i 2017, i del 22,38% entre 2017 i 2018. Durant 2019 i 2018 l'augment es va alentir, encara que cada any el número d'incident va ser major que l'anterior, i ni tan sols la pandèmia va ser capaç d'aconseguir que durant 2020 es reduís el seu número respecte a anys anteriors.
- Durant 2021 hem tornat a observar un creixement dels incidents en fletxa i amb increments de dos dígits, en aquest cas un impressionant creixement del 24% respecte a 2020, que va ser fins avui l'any amb major nombre d'agressions, i del 56% respecte a la suma d'incidents de 2017.
- Es veu, i això és molt important, un increment molt visible a partir de l'aprovació l'1 de maig de 2021 de la Circular 2/2021 que va introduir el "Protocol d'aplicació de mètodes de contenció en els centres penitenciaris de Catalunya". Des de 2018 fins a l'1 de maig de 2021 els incidents sobre treballadors i treballadores penitenciàries catalanes s'havien mantingut dins

d'un cert nivell d'estabilitat, sense disminuir ni detenir-se per complet però sí amb un creixement raonablement reduït. Aquesta estabilització i control del nombre d'incidents anuals va esclatar completament en trossos a causa de la Circular 2/2021, reproduint-se l'espiral de creixement de casos soferta els anys 2016, 2017 i 2018.

AGRESSIONS 2021							
	Agressions		Temptatives		Lesions		Total
	Greus	Lleus	Greus	Lleus	Greus	Lleus	
GENER	2 + 1PSQ ²	4(3) ¹ + 11 ³	2	20	3	4(3) ¹	47(45) ¹
FEBRER	1	6 + 11(10) ¹³ + 1PSQ ²	4	17	1	5	46(45) ¹
MARÇ	1	3(2) ¹ + 14 + 1PSQ ²	5	18	2	4	48(47) ¹
ABRIL	4	2 + 16(14) ¹³ + 2PSQ ²	9	15 + 2PSQ ²	-	-	50(48) ¹
MAIG	6 + 3PSQ ²	11(7) ¹ + 13(10) ¹³ + 3(1)PSQ ²	3	12 + 1PSQ ²	1	8	61(52) ¹
JUNY	6	5(2) ¹ + 16(15) ¹³ + 3PSQ ²	3	11	3	6	53(49) ¹
JULIOL	3	6(5) ¹ + 10(9) ¹³ + 2PSQ ²	6	13 + 2PSQ ²	1	4	47(45) ¹
AGOST	1 + 1PSQ ²	9(8) ¹ + 15(14) ¹³ + 2(1)PSQ ²	1	14 + 4PSQ ²	1	3	51(48) ¹
SETEMBRE	7	6 + 5 ³ + 1PSQ ²	5	17	-	3	44
OCTUBRE	2	8(7) ¹ + 15 ³	7	16	2	3	53(52) ¹
NOVEMBRE	8	6(4) ¹ + 22(21) ¹³	8	27	3	4	78(75) ¹
DESEMBRE	6	9(6) ¹ + 19(16) ¹³ + 3PSQ ²	4	17	-	7	65(59) ¹
TOTAL 2021	47 + 5PSQ²	75(58)¹ + 167(154)¹³ + 18(15)¹²	57	197 + 9PSQ²	17	51(50)¹	643(609)¹
TOTAL 2020	28 + 2PSQ²	55(44)¹ + 147(142)¹³ + 4(3)PSQ¹²	42	170 + 8PSQ²	20	51(47)¹	527(506)¹
TOTAL 2019	36 + 3PSQ²	56(47)¹ + 144(137)³ + 4(3)PSQ²	43(42)¹	127(125)¹ + 4PSQ	31(29)¹	60(47)¹	508 (473)¹
TOTAL 2018	35 + 4PSQ²	58 (40)¹ + 113(102)^{1,3} + 6(4)PSQ^{1,2}	28	173 (171)¹ + 7PSQ²	34 (28)¹	45 (25)¹	503 (444)¹
TOTAL 2017	20 + 1PSQ²	43 (33)¹ + 85³ + 5PSQ²	12	163 (159)¹ + 6PSQ²	26 (24)¹	50 (39)¹	411 (384)¹

Notes:	¹ . Entre parèntesis casos únics descomptats les repeticions en categories diferents
	² . Casos ocorreguts en mòduls psiquiàtrics
	³ . Agressions sense assistència sanitària ni lesions

Agressió Greu: Acte voluntari i intencionat de l'intern d'agredir físicament a un funcionari i que requereix assistència hospitalària externa que comporta baixa laboral.

Agressió Lleu: Mateixa definició que greu però que no comporta baixa laboral com a conseqüència. Inclou les escopinades com a agressió des d'abril de 2016.

Temptativa: Agressió que no requereix atenció sanitària. Divideixis des de març de 2016 en greus i lleus en funció de la naturalesa de l'agressió.

Lesions greus: Danys que requereixen assistència sanitària i comporten baixa laboral causats per actes dels interns que es consideren no voluntaris o no intencionats.

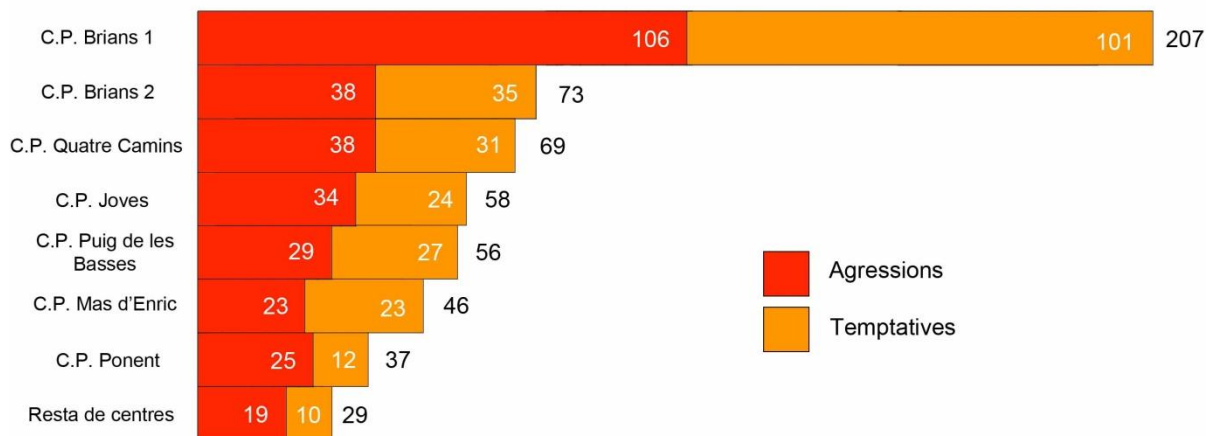
Lesions Lleus: Danys que poden comportar o no assistència sanitària i no comporten baixa laboral.

- De la taula marc d'agressions corresponent a 2021 i de la comparació amb els resultats dels anys 2017 a 2020, s'observa un claríssim augment de les agressions i temptatives greus (amb baixa mèdica del treballador/a) del 33% quant a agressions i del 32% quant a temptatives respecte a les xifres més altes d'anys anteriors, que van ser 2018 i 2019 per a les agressions i 2019 per a les temptatives.
- L'Administració va realitzar una distinció estadística entre agressions i temptatives amb la qual mai hem estat d'acord **CCOO**, considerant que les agressions, eren les que havien impactat de manera física en el treballador/a i

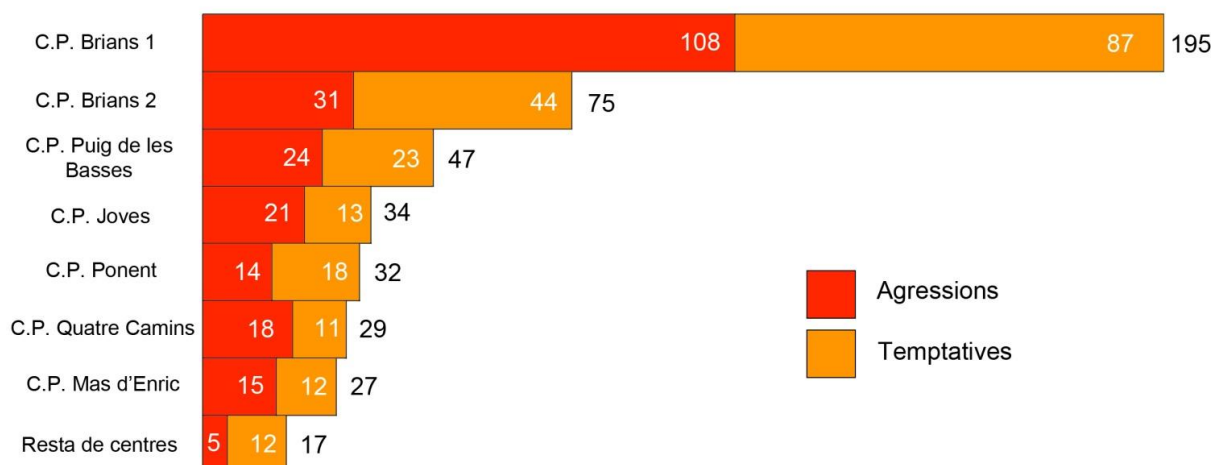
les temptatives les que no. Per a **CCOO** temptatives i agressions són igualment una agressió del treballador on únicament la sort, que el treballador/a aconseguixi evadir o no l'agressió, influeix en el fet que una agressió acabi com a "agressió" com a "temptativa" a efectes estadístics de l'administració.

- El nombre d'agressions i temptatives, la suma de les quals representen per a **CCOO** el nombre real d'agressions, no ha deixat d'augmentar entre 2017 i 2021, passant de 335 en 2017 a 575 en 2021.
- El creixement entre 2020 i 2021 de les agressions sumades a les temptatives ha estat desorbitat, sent del 27% (de 447 incidents totals en 2020, s'ha passat a 575 en 2021).

Agressions i temptatives als centres penitenciaris catalans 2021

Agressions i temptatives als centres penitenciaris catalans 2020

Total per centres 2021										
Centres	Agr. Greus	Agr. Lleus	Total Agr.	Temp. Greus	Temp. Lleus	Total Temp.	Total 2021	Total 2020	Total 2019	Total 2018
C.P. Quatre Camins	7	31	38	3	28	31	69 (12,00%)	29 (6,36%)	65 (15,59%)	94 (23,15%)
C.P. Brians 1	12	94	106	25	76	101	207 (36,00%)	195 (42,76%)	134 (32,13%)	100 (24,57%)
C.P. Brians 2	9	29	38	6	29	35	73 (12,70%)	75 (16,45%)	58 (13,91%)	62 (15,27%)
C.P. Joves	4	30	34	7	17	24	58 (10,09%)	34 (7,46%)	23 (5,52%)	53 (13,05%)
C.P. Puig de les Basses	5	24	29	4	23	27	56 (9,74%)	47 (10,31%)	56 (13,43%)	32 (7,88%)
C.P. Mas d'Enric	4	19	23	6	17	23	46 (8,00%)	27 (5,92%)	35 (8,39%)	
C.P. Ponent	7	18	25	2	10	12	37 (6,43%)	32 (7,02%)	31 (7,43%)	66 (16,26%)
Resta de centres	4	15	19	4	6	10	29 (5,04%)	17 (3,73%)	15 (3,60%)	
TOTAL	52	260	312	57	206	263	575	456	417	407

- La distribució de la suma d'agressions i temptatives per centres i la seva comparació amb les dades de 2018 a 2021 i especialment amb els de l'any 2020 indiquen que el creixement és imparable i s'està "democratitzant".
- Si bé durant 2020 el C.P. Brians 1 va concentrar un 42% de les agressions i temptatives, en 2021 la proporció ha baixat a un 36% del total encara que en termes absoluts hagin augmentat (de 195 agressions i temptatives en aquest centre durant 2020, a 207 en 2021). Això és així perquè les agressions han augmentat de manera acusada en la resta de centres, per la qual cosa es pot dir que el càncer de les agressions, lluny de concentrar-se en un centre, ha fet metàstasi en el sistema.
- És de destacar el creixement salvatge en el C.P. Quatre Camins, que va passar de 29 agressions i temptatives en 2020, a 69 en 2021. Un creixement del 138% en tot just un any.
- El C.P. Joves malgrat ser un centre de menors dimensions que la majoria de centres de compliment d'homes, juga en la mateixa lliga que ells, experimentant en termes relatius una conflictivitat molt acusada, que a més ha experimentat un tremend augment de les agressions i temptatives en un any del 71%, passant de 34 en 2020, a 58 en 2021.
- Esmert especial mereix el C.P. Ponent. Aquest centre sofreix un nombre d'agressions i temptatives major però en la línia d'anys anteriors. No obstant això, ha experimentat un augment inusitat de la gravetat d'aquestes agressions.

De les dades podem extreure una conclusió clara: L'aprovació l'1 de maig de 2021 de la Circular 2/2021 que va introduir el "Protocol d'aplicació de mitjans de contenció en els centres penitenciaris de Catalunya" ha tingut efectes autènticament devastadors:

- Abans de la seva introducció l'1 de maig de 2021, el nombre d'incidents entre gener i abril de 2021 encara que lleugerament major, es va mantenir prop de les xifres observades en 2018, 2019 i 2020. Una vegada entrat en vigor el protocol introduït per la 2/2021 l'1 de maig de 2021, els incidents s'han disparat, augmentant un 24% respecte als soferts en 2020.
- Com a efecte immediat de l'entrada en vigor de la circular 2/2021 el nombre d'agressions i temptatives de caràcter greu ha augmentat prop d'un 33%. Això vol dir que la Circular 2/2021 no sols ha provocat més incidents, sinó que aquests siguin més greus.
- Si bé durant 2020 el C.P. Brians 1 va concentrar prop de la meitat dels incidents, durant 2021 la seva distribució s'ha "democratitzat". L'augment d'incidents soferts per treballadors i treballadores penitenciàries catalanes causat per l'entrada en vigor de la Circular 2/2021, no sols és major i els incidents són més greus que mai, sinó que a més està afectant a tots els centres, per la qual cosa el seu augment no el causa la problemàtica específica d'un o dos centres, sinó que afecta a tots, i, per tant, la causa és de caràcter general, la Circular 2/2021, i no de caràcter particular.

Queda clar que la Circular 2/2021 és la causa directa que els incidents creixin de manera disparada i més que mai, que aquests siguin més greus i que els pateixin tots els centres en comptes de concentrar-se en alguns.

La conclusió és que la derogació i substitució de la Circular 2/2021 és absolutament necessària.

LES SOLUCIONS

Al començament de l'any 2021 i sobretot després de l'aprovació de la Circular 2/2021 que va introduir el nou protocol d'aplicació de mitjans de contenció, la situació en la qual s'havia enfonsat el sistema penitenciari català era insostenible.

Les dues mesures més urgents a l'hora de resoldre el problema de la violència soferta pels interns/és a les mans dels seus propis companys/és així com de les agressions sofertes pels treballadors i treballadores penitenciàries catalanes, passava per dues mesures prioritàries molt concretes, a partir de les quals es podria anar desenvolupant després tot un ventall de mesures addicionals:

- El cessament i substitució de tota la cúpula de la Secretaria de Mesures Penals, Rehabilitació i Atenció a la Víctima.
- La derogació de l'equivocada i nefasta Circular 2/2021 que aquesta cúpula va introduir amb data 2 de maig de 2021 el "Protocol d'aplicació de mètodes de contenció en els centres penitenciaris de Catalunya".

L'arribada de la nova consellera de Justícia Lourdes Ciuró al departament de Justícia a la fi de maig de 2021 va obrir una finestra d'oportunitat, que, CCOO, davant l'insostenible de la situació generada per la nefasta actuació del fins llavors secretari de mesures penals Amand Calderó, aprofitem per a realitzar una intensa sèrie d'accions a fi de revertir la situació:

- El dia 28 de maig de 2021 CCOO li enviem a la nova consellera [una carta on de manera succinta CCOO vam exposar com era la situació i les mesures urgents a prendre \(feu clic\)](#).
- El dia 31 de maig de 2021, [CCOO al costat de la resta de sindicats representatius vam sol·licitar una reunió urgent amb la consellera \(feu clic\)](#) per a poder exposar la situació i demanar-li canvis urgents.
- El dia 7 de juny de 2021, [CCOO vam demanar de manera pública el cessament immediat d'Amand Calderó i de la Subdirectora General de Centres Paula Montero \(feu clic\)](#), artífexs de la nefasta i desastrosa Circular 2/2021.
- El dia 9 de juny [CCOO, al costat d'UGT i CATAAC vam demanar novament el cessament d'Amand Calderó i Paula Montero i l'adopció d'un canvi de política penitenciària \(feu clic\)](#).

- El dia 18 de juny de 2021 [CCOO al costat de la resta de sindicats representatius ens vam reunir finalment amb la consellera \(feu clic\)](#).
- [CCOO vam ser l'únic sindicat que li va lliurar a la consellera un dens informe de 31 pàgines \(feu clic per a descarregar-ho\)](#) sobre la situació de caos del sistema penitenciari català, i **CCOO** va ser l'únic sindicat que novament va demanar a la consellera de manera clara i taxativa el cessament immediat d'Amand Calderó i de Paula Montero.
- El dia 30 de juny de 2021 [CCOO vam sol·licitar reunió amb el nou director general d'Afers Penitenciaris César Galván \(feu clic\)](#).
- El 6 de juliol de 2021 [CCOO, al costat d'UGT i CATAAC vam convocar concentracions en tots els centres \(feu clic\)](#) a causa de la gravíssima agressió soferta per una companya del C.P. Quatre Camins, rebutjant la política de la secretària de mesures penals. A aquestes concentracions es van adherir la resta de sindicats i associacions penitenciàries.
- La mateixa tarda del 7 de juliol, [després de l'èxit de les concentracions \(feu clic\)](#) convocades en tots els centres penitenciaris catalans aquest dia, [Amand Calderó va cedir a la pressió i finalment va dimitir \(feu clic\)](#).

La tan necessària dimissió d'Amand Calderó va comportar la de la cúpula de la secretària de mesures penals nomenada per ell, i la seva substitució per càrrecs nous a priori no contaminats per la desastrosa etapa anterior, la qual cosa es va dur a terme per passos i el llarg de diversos mesos.

La Circular 2/2021

Una vegada cessada la cúpula anterior, ha cobrat prioritat la derogació de la nefasta Circular 2/2021 que la cúpula dimitida/cessada havia engiponat, i que ha causat entre altres efectes, un creixement desorbitat del nombre d'agressions, un augment de la gravetat d'aquestes, i l'extensió d'aquesta xacra a la majoria de centres penitenciaris catalans.

La nova administració es va comprometre de manera pública i per boca de la mateixa consellera a realitzar una revisió de la Circular 2/2021 i substituir-la per una altra. La nova Subdirecció General de Centres s'ha ocupat d'això i ja hi ha un treball fet de modificació i correcció de la Circular 2/2021 que hauria d'haver-se fet públic i entrat ja en vigor.

CCOO exigim a l'Administració que no esperi més i substitueixi d'una vegada la Circular 2/2021 sense esperar que passi una desgràcia, que podria ser més greu que les ja sofertes.

Altres mesures

De manera paral·lela a la derogació de la Circular 2/2021 s'han de dur a terme amb caràcter d'urgència una bateria de mesures addicionals per reduir el nombre d'agressions:

- Impuls clar i decisiu en l'àmbit institucional per part del departament, el Govern i el Parlament de Catalunya de la consideració dels treballadors penitenciaris com a agents d'autoritat. Espanya és l'únic país de la Unió Europea que en aquest aspecte no ens equipara a les Forces i Cossos de Seguretat de l'Estat.
- Revisió dels protocols d'actuació i del règim de sancions en cas d'incidents d'agressió i respecte a la minoria d'interns més conflictiva, que impliquin una dissuasió efectiva. Agredir a un treballador/a penitenciaria actualment surt gratis a l'intern agressor per l'actual falta de conseqüències negatives efectives.
- Restabliment dels articles 10 i primers graus llargs per als casos d'especial gravetat.
- Participació activa dels comandaments intermedis i del personal base amb experiència d'anys en els departaments de règim tancat en el disseny de polítiques i mesures que afectin aquests departaments i que mai es poden decidir des d'un despatx.
- Renovació de la part dels equips directius dels centres més alineada amb la política de l'anterior secretari de mesures penals, i la seva substitució per personal disposat a aplicar una política de veritable reducció de la violència en els centres.
- Nomenament de manera directa del subdirector de règim interior de cada centre per part de la Subdirecció General de Centres i Gestió Penitenciària.
- Convocatòria d'oposicions i promoció interna al grup B. **CCOO** venim denunciat des de fa anys que no s'ha complert el punt 3.2.1 de l'acord de 2006-2009 de convocatòria de 150 places del grup B. La falta de suficient personal d'interior amb pertinença a aquest grup ha dificultat el seu accés a les places dels equips directius dels centres penitenciaris catalans, ja que es requereix titulació del B o de l'A. Accedir a una d'elles de manera provisional significava perdre la que s'ocupa en propietat en el grup C, incloent-hi els llocs de comandament. A més actualment l'administració segueix una política de no

acceptar en llocs directius a interins del B o de l'A, la qual cosa de facto tanca el pas als treballadors i treballadores del C a llocs directius encara que tinguin la titulació requerida.

- L'obertura d'un nou centre de preventius a la Zona Franca i un nou centre penitenciari de dones que permeti que el C.P. Brians 1, un centre arquitectònicament no adaptat per a la gestió d'interns preventius, torni a ser un centre de compliment, funció per a la qual va ser originalment dissenyat i que va exercir amb excel·lència fins que el tancament precipitat i per raons polítiques del C.P. d'Homes de Barcelona (La Model) ho va convertir de la nit al dia en un centre de preventius.
- Rejuveniment urgent de les plantilles per mitjà de la jubilació anticipada i l'aplicació de nous criteris de 2a activitat d'acord amb l'informe fet pel grup de treball de jubilació anticipada y 2a activitat dels cossos penitenciaris.
- Un augment urgent, ineludible i immediat de personal a través d'obrir la borsa d'interins, que actualment està ja esgotada. Consolidació de totes les subborses originades pel "Bolsazo" (la desastrosa modificació de borsa de 2019 signada pels altres sindicats que **CCOO** mai hem signat ni acceptat) en una borsa de tècnics especialistes única i ordenada únicament per antiguitat.
- Formació real del personal interí abans de la seva incorporació. Instal·lacions pròpies per donar formació penitenciària, i actualització de les GAP.
- Estabilització de plantilles a través de la realització ràpida dels concursos de trasllats i de comandaments de tots els àmbits que permeti fixar els llocs ocupats i alliberar els reservats, i per tant donar estabilitat als treballadors penitenciaris i amb ells a tot el sistema.
- La realització ràpida de les oposicions previstes. D'aquesta manera s'afavoriria la necessària estabilització de plantilles i s'aconseguiria l'imprescindible augment de plantilla a mitjà i llarg termini. CCOO demanem 1000 llocs nous pels pròxims tres anys.
- Cobertura REAL de les RLT (Relació de Llocs de treball) dels centres. Les plantilles actuals reals estan molt per sota de les fixades per la mateixa administració com a necessàries per a la seva cobertura, i aquest és un més dels elements centrals en la inseguretat.
- Cobertura àgil i ràpida de totes les IT.
- Cobertura de TOTS els llocs de comandament mitjançant procediments àgils i més justos que el procediment ATRI actual. No es poden deixar unitats de vida

sense comandament per una insuficient cobertura, com passa actualment, perquè això afecta directament a la seguretat.

- Restabliment de les travesses de tractament i de sistemes de selecció objectius.
- Reforma del protocol per a la prevenció d'agressions, perquè a més de tractar els procediments d'actuació quan l'agressió ja s'ha produït, permeti realment prevenir-les.

CONCLUSIÓ

CCOO ja ho vam dir fa uns mesos al nostre informe sobre les agressions al període 2020-2021: La problemàtica de les agressions sofertes pels treballadors i treballadores penitenciàries és un dels problemes més greus que sofreix el sistema penitenciari català. Creat, alimentat i deixat créixer de manera irresponsable per l'administració anterior, que no va adoptar cap solució per a resoldre-ho o simplement detenir-ho, s'ha convertit en un problema absolutament crític que l'administració actual ha d'encarar immediatament.

L'arribada de la consellera Lourdes Ciuró al departament va comportar una renovació de càrrecs que va alliberar el sistema penitenciari català d'alguns dels seus pitjors gestors, i va portar aparellada la promesa d'un canvi de la política penitenciària catalana a postulats més realistes. No obstant això, aquest canvi no s'ha produït encara de manera efectiva. La substitució de la Circular 2/2021 i el relleu d'aquells que ens han portat a la situació actual certament són dos passos molt importants en la bona direcció, però a aquestes dues decisions els ha de seguir a continuació una sèrie de mesures addicionals com les que **CCOO** hem exposat en el capítol anterior.

CCOO fa anys que denunciem la situació de les agressions a treballadors i treballadores penitenciàries catalana, [incloent-hi un programa en TV3 dedicat en exclusiva a les agressions](#), amb comunicats i informes anuals en 2018, 2019 y 2021 sobre les agressions sofertes pel personal penitenciari, que reflecteixen i analitzen la situació de manera precisa, clara i imparcial utilitzant dades objectives procedents de la mateixa administració. Aquests informes s'han fet arribar a la premsa i als grups polítics del Parlament per a donar a conèixer la situació i promoure l'impuls d'accions polítiques en benefici del col·lectiu.

CCOO continuarem la lluita per a eradicar la xacra de la violència soferta pels treballadors i treballadores del sistema penitenciari català, denunciant públicament la situació a tots els nivells i promovent el canvi de polítiques de l'Administració, que és la responsable única de la seguretat dels seus treballadors i treballadores.

Barcelona 1 de març de 2021